

XXVIII. Verdrag gesloten met Pruisen over de grensscheiding van den Beneden-Rhijn.

(Koninklijk Besluit betreffende de wijze van sluiting van het Verdrag.)

XXVIII. Tractaat tusschen Nederland en Pruisen te Cleef gesloten, den 7den October 1816, tot regeling der grensscheiding van den Beneden-Rhijn.

Op bladz. 22 van het Iste deel (*Handelingen van de Tweede Kamer*) wordt opgegeven dat de openbare zitting van den 7den November 1816 in eene geheime werd veranderd. In den loop van het zittingjaar werd in de Notulen en in andere bij het Archief der Tweede Kamer voorhanden Bescheiden van dat tijdvak niet opgegeven, wat in het comité-generaal van dien dag is voorgevallen. Uit een nader onderzoek daaromtrent van andere dan de opgegeven bronnen, blijkt dat bij die gelegenheid, met de meeste waarschijnlijkheid, moet zijn ingekomen het tusschen Nederland en Pruisen op den 7den October 1816 te Cleef gesloten Verdrag van grensscheiding der beide Staten met betrekking tot den Beneden Rhijn.

Tot inlichting van hetgeen dienaangaande is verhandeld, diene het volgende.

De inzending van dat Verdrag aan de Staten-Generaal had plaats ter voldoening aan de bepaling der laatste alinea van art. 58 der Grondwet, voorschrijvende: » ingeval de verbonden en verdragen in tijd van vrede gesloten, moeten inhouden eenigen afstand of ruiling van een gedeelte van het grondgebied des Rijks, of van deszelfs bezittingen in andere werelddeelen, worden dezelve door den Koning niet bekrachtigd, dan nadat de Staten-Generaal op dezelve hunne goedkeuring hebben gegeven."

Het hier bedoeld Verdrag werd in de Afdelingen der Tweede Kamer onderzocht, en den 11den November 1816 aan de Eerste Kamer gezonden, voorzien van het volgende formulier:

» De Tweede Kamer der Staten-Generaal zendt aan de Eerste Kamer het hiernevens gaande Tractaat, en is van oordeel dat de Staten-Generaal hetzelfde behooren aan te nemen."

De Eerste Kamer heeft het Tractaat mede goedgekeurd; van dat besluit aan de Tweede Kamer kennis gegeven, in de eigen bewoordingen voorgeschreven bij art. 111 der Grondwet; en aan Zijne Majesteit den Koning berigt de eenstemmige goedkeuring van al de leden, die aan het onderzoek deel namen, van die Overeenkomst, als bevattende zij afstand van territorium aan ééne zijde, opgewogen door grootere aanwinsten aan eene andere, alsmede voordeelen voor het dijkwezen en de waterbouwkundige werken, en eene grootere gemakkelijkerheid in het waken tegen den sluikhandel.

Bij besluit van den 18den November 1816 ltt. C3 n°. 57 werd het Tractaat bekrachtigd door Zijne Majesteit den Koning, die in de regeling dezer aangelegenheid daarop gelet had, dat bij de Staten-Generaal geene bedenkingen waren gerezen tegen de gestipuleerde ruiling van wederzijdsch grondgebied.

Het Verdrag over de grensscheiding met Pruisen te Aken den 26sten Junij 1816 gesloten, met opzigt tot de bepaling der oostelijke linie, is den 3den October 1816 aan de Staten-Generaal medegedeeld. [zie Bijlagen van 1815—1816, bladz. 1034--1039] en dat van Cleef van 7 October 1816 nopens den Beneden-Rhijn wordt hieronder vermeld, en zulks tot wijziging van de opgave voorkomende in de noot op bladz. 29 der Handelingen van dit zittingjaar. De inhoud der stukken onder n°. 1, 2, 3 en 5 voorkomende, is overgenomen van de *Officiële Bescheiden*, in het *Kabinet des Konings* berustende.

Tot nadere opheldering wordt hierbij nog te kennen gegeven, dat beide Verdragen, die van Aken en van Cleef in 1850 in het *Staatsblad* n°. 10 werden opgenomen [zie ook *Lagemans Recueil de Traités*, I, bladz. 194—203] benevens de Nota van 19 November 1847 te Berlijn uitgewisseld, wegens de vervanging door steenen merkteekenen van de houten limietscheidingen bij de grenstractaten voorgeschreven.

Men raadplege voorts het Koninklijk besluit van 27 Junij 1816 (*Staatsblad* n°. 28), de publicatie van den Gouverneur van Gelderland van 1 Maart 1817; het Koninklijk besluit van 9 Mei 1817 (*Staatsblad* n°. 21); dat van 30 Junij 1817 (*Staatsblad* n°. 26); dat van 11 Februarij 1818 (*Staatsblad* n°. 8); het reglement van 24 Januarij 1826 nopens de verzending van goederen naar Pruisen;

(*Staats-Courant* n°. 23), het Verdrag van 1826 (*Staats-Courant* n°. 250); het Koninklijk besluit van 20 Mei 1826 (*Bijvoegsel* op het *Staatsblad* XIV, 2, 576); dat van 12 Augustus 1829 (*Staats-Courant* n°. 56) enz.

Zie ook de *Geer's Antecedenten* 1837, bladz. 37 en 82.

I. KONINKLIJK BESLUIT van den 15den Julij 1816, betreffende de wijze van sluiting van een Tractaat met Pruisen nopens de grensscheiding van den Beneden-Rhijn.

WIJ WILLEM ENZ.

Op de voordragt van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken;

In aanmerking nemende, dat Wij aanvankelijk hebben bewilgigd in het voorstel van wege het Pruisische gouvernement gedaan om de regeling der grensscheiding tusschen de Nederlanden en het Koninkrijk Pruisen aan den Beneden-Rhijn op te dragen aan de heeren, die respectievelijk in qualiteit van eerste Commissarissen, zoo wel van Onzentwege, als van de zijde van Zijne Pruisische Majesteit, de bepaling der oostelijke grensline te Aken hebben bewerkstelligd:

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De heer de Man, Kolonel der genie en Directeur van het archief van oorlog en van het topographisch bureau, wordt benoemd tot onzen Commissaris voor het werk der grensscheiding tusschen de Nederlanden en Pruisen aan den Beneden-Rhijn.

Art. 2. De waterbouwkundige belangen der beide Rijken, insgelijks een onderwerp der conferentien van de beiderzijdsche Commissarissen zullende uitmaken, wordt de heer J. Blanken Jzn. Inspecteur-generaal van den Waterstaat, bij dezen aan den Kolonel de Man als mede-commissaris toegevoegd.

Art. 3. Onze Minister van Buitenlandsche Zaken zal voornoemde onzen Commissarissen van een behoorlijk plein-pouvoir voorzien, mitsgaders van algemeene instructien, gegrond op de bepalingen voorkomende in de derde alinea van het 2de artikel van het Tractaat van limieten van 31 Mei 1815 te Weenen, onder anderen met het hof van Pruisen, gesloten.

Art. 4. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken zal zorg dragen, dat de werkzaamheden, die aan voornoemde onze Commissarissen bij dat besluit zijn aanbevolen door de plaatselijke autoriteiten in alle opzigten worden gefaciliteerd.

Art. 5. De luitenant der genie, J. Z. Mazel, die als amanuensis bij de Commissie van limietscheiding te Aken heeft gefungeerd, zal in dezelfde hoedanigheid dienst doen bij die Commissie.

Art. 6. Wanneer zulks in den loop der onderhandelingen zoude mogen worden vereischt, zullen Commissarissen gebruik kunnen maken van de diensten van eenen bekwaamen landmeter of landmeetkundige ter hunner keuze, aan welken nu voor alsdan een daggeld wordt geaccordeerd van f 7, welk daggeld door den kolonel de Man bij het Departement van Buitenlandsche Zaken zal kunnen worden in declaratie gebragt.

Art. 7. De kolonel de Man en de luitenant Mazel, zullen, ten aanzien van het finantiele gedurende de voorschreven Commissie,

XXVIII. *Verdrag gesloten met Pruisen over de grensscheiding van den Beneden-Rhijn.*

(Missive der Eerste Kamer; Koninklijk Besluit nopens de ratificatie; Tractaat.)

in alles worden behandeld als ten tijde van hun jongst verblijf te Aken, wordende te dien opzichte bij dezen geïnhaereerd Ons besluit van den 11den December 1815 n°. 37.

Art. 8. Onze Ministers van Buitenlandsche en Binnenlandsche Zaken, ieder voor zoo veel hen betreft, worden belast met de uitvoering van dat besluit, waarvan insgelijks extracten zullen worden afgegeven aan den Minister van den Waterstaat, aan den Commissaris-generaal van Oorlog, aan den Intendant-generaal voor de administratie van Oorlog, en aan de Algemeene Rekenkamer, om respectvelijk te strekken tot informatie en narigt.

Gegeven te 's Gravenhage, den 15den Julij des jaars 1816, het derde van onze Regering.

(get.) WILLEM.

(get.) J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

2. *MISSIVE VAN DE EERSTE KAMER DER STATEN-GENERAAL AAN ZIJNE MAJESTEIT DEN KONING, betrekkelijk de goedkeuring der Staten-Generaal van het gesloten Verdrag.*

SIRE!

Het Tractaat van grensscheiding tusschen Uwe Koninklijke Majesteit en Zijne Majesteit den Koning van Pruisen gesloten te Cleve, den 7den October 1816, door Uwe Koninklijke Majesteit aan de Staten-Generaal voorgesteld, is door ons nauwkeurig overwogen; en daar wij in hetzelfde gevonden hebben: afstand van territoir aan ééne zijde, opgewogen door grootere aanwinsten aan eene andere; voordeelen voor het dijkwezen en de waterbouwkundige werken, en eene grootere gemakkelijheid in het waken tegen den sluikhandel, zoo hebben wij ons eenstemmig met het voorstel vereenigd.

Wij hebben de eer met den diepsten eerbied te zijn, Sire!

Van Uwe Koninklijke Majesteit de onderdanige en gehoorzame dienaren:

De Eerste Kamer der Staten-Generaal,

(get.) GRAAF DE THIENNES, *President.*

Ter ordonnantie van dezelve,

(get.) VAN PABST TOT BINGERDEN.

3. *KONINKLIJK BESLUIT van den 18den November 1816, houdende magtiging aan den Minister van Buitenlandsche Zaken tot opmaking der Acte van ratificatie van het voormelde Tractaat.*

WIJ WILLEM, ENZ.

Gezien het Tractaat tot regeling der grenzen van den Beneden-Rhijn door Onze Commissarissen en die Zijner Pruissische Majesteit, overeenkomstig het 25ste artikel der acte van het Weener Congres, den 7den October dezes jaars te *Kleef* gesloten en geteekend:

En gelet op de missive, waarbij de Eerste Kamer ter onzer kennis heeft gebragt, dat bij de Staten-Generaal geene bedenkingen gerezen zijn tegen de in dat tractaat gestipuleerde ruiling van wederzijdsch grondgebied;

Hebben goedgevonden en verstaan, Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken te qualificeren, zoo als geschiedt bij dezen, om de Acte van ratificatie van het voormelde Tractaat in *communis forma* te doen opmaken, en Ons ter teekening aan te bieden.

Zullende afschrift dezes worden gezonden aan het Departement van Buitenlandsche Zaken tot narigt en informatie.

Brussel, den 18den November 1816.

(get.) WILLEM.

4. *TRACTAAT tusschen Nederland en Pruisen gesloten, tot regeling der grenzen van den Beneden-Rhijn.*

S. M. le Roi des Pays-Bas, Prince d'Orange-Nassau, Grand-Duc de Luxemburg, etc., etc., etc., et S. M. le Roi de Prusse, etc., etc., etc.

Ayant fixé par le Traité du 26 Juin dernier les limites des deux Royaumes, depuis les confins de la France sur la Moselle, jusqu'à l'ancien territoire Hollandais près de Mook, et voulant faire examiner cette ancienne frontière, et régler sur le Bas-Rhin tout ce qui concerne les travaux hydrotechniques ou autres points analogues, de la manière la plus équitable et la plus convenable pour l'avantage mutuel des deux Etats, ont, conformément à l'art. 25 de l'acte final du Congrès de Vienne, nommé Commissaires et muni de leurs pleins pouvoirs, savoir:

S. M. le Roi des Pays-Bas, les Sieurs Maximilien Jaques de Man, Colonel au corps de génie, Directeur des archives de la guerre et du bureau topographique, Chevalier, etc., et Jan Blanken Jz., Inspecteur-général du Waterstaat, Chevalier, etc., et

S. M. le Roi de Prusse, le Sieur Frédéric, Comte de Solms Laubach, premier Président des Duchés de Juliers, Clèves et Berg, Grand-Croix, etc., lequel, usant de la faculté à lui accordée par son plein pouvoir, a délégué au même effet et avec les mêmes pouvoirs, les Sieurs Frédéric Guillaume de Bernuth, Chef Président de Régence à Arnberg, et Jean Albert Eytelwein, Conseiller intime et Directeur-général des bâtimens publics du Royaume.

Lesquels Commissaires, après avoir échangé leurs pleins pouvoirs, qui ont été trouvés en règle, sont convenus des points et articles suivants.

Art. 1. Les limites fixées par le présent Traité déterminent les frontières entre les deux Etats, depuis le point où les limites le long de la Meuse touchent à l'ancien territoire Hollandais, près des maisons dites *Aan het eind*, jusqu'au territoire d'Hanovre, où la ligne de démarcation entre les deux Royaumes cesse.

Art. 2. La ligne de démarcation commencera au point susnommé et longera la limite entre les anciens territoires Hollandais et Prussien, comme elle se trouvait en 1795, de manière que le Plak, le Schildbroek, le Steenbergsche Heide, et le Nederryksche Wald resteront au Royaume des Pays-Bas; et le Cleefsche Wald, le Lindenbergsche Hoff, le Rother Loewe, le Halbermond et le territoire de Wilder au Royaume de Prusse.

Au Halbermond elle traversera la grande route de Clèves à Nimègue, et suivra cette route jusqu'à la maison dite *Koning van Pruisen*, laquelle maison restera au Royaume de Prusse; en sorte que ladite route appartiendra toute entière, depuis le Halbermond susdit, au Royaume des Pays-Bas.

De la Maison, dite *Koning van Pruisen*, la ligne quittera la grande route en se dirigeant sur la Maison dite le Mussenberg près du village de Beek, laissant cette maison à la Prusse et le village aux Pays-Bas. — Du Mussenberg l'ancienne limite se dirige vers l'orient jusqu'au Aartjenshoff, qui reste avec le chemin de Wilder à la Prusse; de la vers le nord, suivant la oude Waterleiding jusqu'à l'écoulement des eaux de Zyfflich, et cet écoulement jusqu'aux limites entre Zyfflich et Loeth, de manière que le Tornsche molen avec les maisons y situées, ainsi que le terrain de Zyfflich, entre l'écoulement et l'Ooysche water, appartiendront aux Pays-Bas, et le Wildersche meer avec la partie de l'écoulement de Zyfflich entre le Tornsche molen et les limites de Loeth appartiendront en entier à la Prusse.

Elle longera ensuite ladite limite entre Zyfflich et Loeth, jusqu'au point le plus méridional de la seigneurie de Millingen, et enfin les anciennes limites orientales de cette seigneurie jusqu'au Waal; en sorte que Zyfflich, Niehl et Bimmen restent au Royaume de Prusse, et que Loeth, Hulhausen, Kekerdorn et Millingen feront partie du Royaume des Pays-Bas.

Art. 3. Du point où les limites de Millingen touchent au Waal, la ligne de démarcation se dirigera en ligne droite sur la tour d'Aarth, jusqu'au milieu ou à l'axe de la largeur normale de la rivière, lequel axe en montant sera pris pour Thalweg, et fixera la limite jusques vis-à-vis du prolongement du côté gauche de la route de Stokman à Elten, de manière que le Schenkenschans avec son territoire sera partie du Royaume de Prusse, et que le Kyfwaard, le Bylandsche Waard, 's Gravenwaard, Lobith, le Ober und Nieder Spyk, y compris l'enclave du territoire d'Elten, appartiendront au Royaume des Pays-Bas.

Art. 4. Du milieu susdit du Rhin la limite quittera la rivière,